

סניפי בית הדין בבני ברק ובקרית ספר (מודיעין עילית) בשבתו כבוררות וכבית הוראה
לממונות במעמד שני צדדים, ע"י דיין יחיד או מותב תלתא

(תיק זה פורסם כבר בחוברות המודפסות של בית הדין)

מחילה בלב בלבד ללא אמירה וללא קנין

תיק מס'

1433.

התובע שואל בהיות שהנתבע התממה מלשלם עד שהוצרך לתובעו בב"ד, וגם לשם לא הופיע בב' הזמנות ראשונות והיה לו כעס עליו ע"ז ונמלך בדעתו שמא ההקפדה תזיק לנתבע בגללו ויהיה עליו אשם כלפי שמיא על ההקפדה, מיד אמר בינו לבין עצמו ביושבו במכוניתו לבדו: אם לא ישלם לי אני מוחל לו במחילה גמורה על הכל.

ואינו זוכר אם ממש הוציא בפיו את המילה מחילה גמורה או רק חשב כך.

והנתבע הגיע להזמנה השלישית וחוייב בדין, ולפני הדין ניגש התובע לשאול את השאלה הזאת אבל לא הסכמנו לשומעו בכלל כי אין שומעים צד אחד לפני הדין, והגם שאמר שזה לא מענין הטענות מ"מ למיחש אין שומעים כלום. וכעת שואל אם מותר לו לקבל את הנפסק לטובתו בפס"ד או שנחשב שכבר מחל ואסור לו לקבל.

ולכאורה תלוי במחלוקת הפוסקים אם מחילה בלב מהני והנתבע מוחזק. והגרמ"א אמר דקיי"ל להלכה שמחילה בלב אינה כלום.

אמנם לכאו' להמסגרת השולחן ומהרש"ל ובית מאיר כן חלה מחילה ומדוע לא יהיה דין קים לי לנתבע.

דיעו' בשו"ע בסימן יב סעיף ח וסימן רמא סעיף ב דמחילה אי"צ קנין. ובקצות החושן יב סק"א בשם מסגרת השולחן בשם מהרש"ל וכ"כ שם הפת"ש בשם דמחילה בלב מהני, ובשם מהר"ט דרך כאשר גלוי וידוע לכל העולם שבדעתו הוא מוחל אז אי"צ אמירה ובלא"ה הוי דברים שבלב ולא חלה מחילה, וכתב ע"ז וז"ב. וכן הסכים הנתיב"מ לחלק והוסיף דשייך למחול בלבד על דבר שטרם חל חיובו.

והבית מאיר באבן העזר סי' לח סעיף לה נסתפק בזה אי מועיל בינו לבין עצמו בלי עדים, ובסימן קו סעיף ד הכריע כהצד שמועיל. (עפת"ש חו"מ סי' רמא סק"א).

ונראה שא"א להחזיק ביד הנתבע מדין קים לי, כי קי"ל הוא זכות טענה שיש לו, ומכח טענת קי"ל אין מוציאים ממנו. וזה מוגבל לדבר שיכול לטעון, ומה חושב השני בליבו אינו מהדברים שיכולתו לטעון. ולכן אפילו שאנן ידעין כעת מפי התובע

שהיתה לו מחילה בלב, אין זכות טענת קי"ל לנתבע, ולכן החיוב בעינו וכן מוציאים מהמוחזק.

ועדיין יל"ע שמא גם בלי טענת קי"ל של הנתבע, עצם פלוגתת רבוותא היא ספק לן כמו מי נפסוק בשאלה זו ויהיה הדין המע"ה.

(ואולי יש מקום לחלק בסיבות החיובים, אם הם חובות ממשיים או שלא, לגבי חלות המחילה בלב. ואין דומה הלואה וכתובה לשכר עבודה.)